

EUROOPA KOHTU OTSUS

30. APRILL 1974*

Kohtuasjas 155/73,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunale di Biella poolt esitatud eelotsusetaotlus selles kohtus pooleliolevas

GIUSEPPE SACCHI, Como, kriminaalasjas

Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artiklite 2, 3, 5, 7, 37, 86 ja 90 tõlgendamiseks,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, kodade esimehed A. M. Donner ja M. Sørensen, kohtunikud R. Monaco, J. Mertens de Wilmars (ettekandja), P. Pescatore, H. Kutscher, C. Ó Dálaigh ja A. J. Mackenzie Stuart,

kohtujurist: G. Reischl,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

OTSUSE

[...]

1. Tribunale di Biella esitas Euroopa Kohtule 25. juuli 1973. aasta otsusega, mis saabus kohtukantseleisse 27. juulil 1973. aastal, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel mitmesuguseid küsimusi asutamislepingu artiklite 2, 3, 5, 7, 37, 86 ja 90 tõlgendamise kohta.

Siseriikliku kohtu poole pöörduti kriminaalmenetluse algatamiseks ühe eratelejaama käitaja vastu, kuna selle valduses oli üldsusele avatud ruumides asuvaid televiisoreid, mida kasutati kaabellevisaadete vastuvõtmiseks, ilma et käitaja oleks maksnud ettenähtud litsentsitasu.

Esitatud küsimused peavad võimaldama Tribunale di Biellal otsustada, kas Itaalia õigusaktide teatavad sätted, mis annavad riigile televisiooni-, eriti kaabeltelevisiooniettevõtluse ainuõiguse, ning tõstes eriti esile, et see ainuõigus laieneb reklaamile, sobivad kokku asutamislepinguga.

A – Euroopa Kohtu pädevus

*Kohtumenetluse keel: itaalia.

2. Itaalia valitsus seadis eelotsusetaotluse vastuvõetavuse kahtluse alla, väites, et kohtunik ei vaja vastuseid esitatud küsimustele, et teha otsus menetluses, mille asjas tema poole pöörduti.

3. Artikkel 177, mis põhineb selgel vahetegemisel liikmesriigi kohtu ja Euroopa Kohtu ülesannete vahel, ei luba Euroopa Kohtul hinnata tõlgendamise taotluse põhjuseid.

Niisiis ei saa seda vastuväidet vastu võtta.

B – Küsimused 1, 2, 6, 7, 8 ja 9

4. Kahe esimese küsimusega tahetakse peamiselt teada, kas kaupade vaba liikumise põhimõtet ühisturul kohaldatakse televisioonisignaali puhul, eriti nende kaubandusliku aspekti suhtes, ning kas liikmesriigi poolt ühele aktsiaseltsile antud ainuõigus edastada igasuguseid telesaateid, isegi reklaami eesmärgil, kujutab endast selle põhimõtte rikkumist.

5. Vastuse andmiseks tuleb enne lahendada küsimus, kas televisioonisignaale tuleb käsitleda võrdsel alusel toodete või kaupadega artikli 3 punkti a, artikli 9 ning asutamislepingu teise osa I jaotise pealkirja tähenduses.

6. Asutamislepingu ühemõtteliselt vastupidiste sätete puudumisel tuleb televisioonisignaali tema olemust arvestades käsitada teenuste osutamisenä.

Kuigi pole välistatud, et tavaliselt tasuline tegevus võib langeda kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete kohaldamisalasse, juhtub see ainult siis, kui need sätted sellist tegevust reguleerivad, nagu nähtub artiklist 60.

Sellest järeldub, et televisioonisignaali, kaasa arvatud reklaamiga seotud signaalide edastamine kui niisugune kuulub asutamislepingu teenuste osutamist käsitlevate eeskirjade alla.

7. Seevastu kuulub igasuguse materjali, helikandjate, filmilindi, seadmete ja muude televisioonisignaali edastamiseks kasutatavate toodetega kauplemine kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete kohaldamisalasse.

Järelikult, kuigi telereklaami edastamist monopoliseeriva ettevõtte olemasolu pole kaupade vaba liikumise põhimõttega iseenesest vastuolus, läheb niisugune ettevõtte selle põhimõttega vastuollu, kui ta eelistab kodumaiseid materjale ja tooteid.

8. Samamoodi pole asjaolu, et ühe liikmesriigi ettevõttel on telereklaamile ainuõigus, iseenesest vastuolus toodete vaba liikumisega, mille müüki need reklaamid edendada püüavad.

Olukord oleks teistsugune, kui ainuõigust kasutataks teatud kaubavoogude või teatud ettevõtjate tegevuse soodustamiseks ühenduses teistega võrreldes.

Nagu rõhutab komisjoni direktiivi, 22. detsembri 1969, nende meetmete kaotamise kohta, millel on koguseliste impordipiirangutega samaväärne toime ja mida ei hõlma muud EMÜ asutamislepingu kohaselt vastuvõetud sätted (EÜT L 13/29, 19.1.1970) artikkel 3, kujutavad toodete turustamist reguleerivad meetmed, kui nende piirav toime ületab kaubanduseeskirjadele omase toime, endast tõenäoliselt koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmeid.

Eriti on see nõnda siis, kui piirav toime on ebaproportsionaalne eesmärgi suhtes, käesoleval juhul on see televisiooni kui üldhuviteenuse korraldamine kooskõlas ühe liikmesriigi õigusega.

9. Kuna kuues küsimus puudutab asutamislepingu artikli 37 tõlgendamist, tuleb seda uurida koos kaupade vaba liikumist käsitlevatest sätetest tekkivate probleemidega, sest see artikkel asub nende sätete hulgas.

Selle küsimusega küsitakse, kas artikli 37 lõiked 1 ja 2 kohalduvad aktsiaseltsile, millele üks liikmesriik on andnud oma territooriumil telesaadete, sealhulgas reklaami ning teistes liikmesriikides tehtud mängu- ja dokumentaalfilmide edastamise ainuõiguse.

10. Artikkel 37 käsitleb kaubandusliku iseloomuga riigimonopolide kohandamist.

Nii sellest, et kõnealune säte asub koguseliste piirangute kaotamist käsitlevas peatükis, kui ka sõnade "import" ja "eksport" kasutamisest lõike 1 teises lõigus ja sõna "tooted" kasutamisest lõigetes 3 ja 4 nähtub, et see säte käsitleb kaubavahetust ega saa puudutada teenuste osutamise monopoli.

Seega jääb telereklaam, mis on oma olemuselt teenuste osutamine, nende sätete kohaldamisalast välja.

11. Kuna küsimused 7 ja 9 olid esitatud ainult juhuks, kui küsimusele 6 vastatakse jaatavalt, ei ole neile vaja vastata, nagu ka küsimusele 8.

C – Küsimused 3, 4 ja 5

12. Kolmas, neljas ja viies küsimus puudutavad küsimust, kas liikmesriigi poolt aktsiaseltsile antud teleringhäälingu ainuõigus ja selle õiguse teostamine on kokkusobiv asutamislepingu konkurentsieeskirjadega.

Kolmas küsimus puudutab seda, kas asutamislepingu artikleid 86 ja 90 tuleb tervikuna tõlgendada nii, et artikli 90 lõikes 1 kirjeldatud äriühingul on keelatud omandada turgu valitsevat positsiooni, isegi kui ta saab selle siseriiklike võimude sekkumise tulemusena, kui selle tagajärjeks on igasuguse konkurentsi kõrvaldamine tegevusalal, millega see äriühing liikmesriigi territooriumil tegeleb.

Jaatava vastuse korral kolmandale küsimusele küsitakse neljanda küsimusega, kas äriühing, millele on antud teleringhäälinguga, eriti kaabelringhäälinguga tegelemise ainuõigus, sealhulgas ka reklaami eesmärgil, on turgu valitsevas seisundis, mis on kokkusobimatu artikliga 86, või kas ta vähemalt kuritarvitab oma turgu valitsevat seisundit, tegeledes teatavate konkurentsi kahjustava tegevustega, mille siseriiklik kohus esile tõi.

Jaatava vastuse korral sellele küsimusele küsitakse viienda küsimusega, kas eelmistes küsimustes käsitletud keeldudel on vahetu õigusmõju ning kas nad loovad isikutele õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma.

13. Itaalia ja Saksa valitsused on teatanud, et kuna televisiooniettevõtted täidavad kultuurilise ja teavitava iseloomuga üldhuviülesannet, ei ole nad asutamislepingu sätete tähenduses "ettevõtjad".

Igatahes on nende ülesandeks osutada üldist majandushuvi pakkuvat teenust, nii et nad alluvad asutamislepingu eeskirjadele, eriti konkurentsieeskirjadele ainult sel määral, et nende eeskirjade kohaldamine ei takista õiguslikult ega faktiliselt neile usaldatud eriülesannete täitmist.

14. Artikli 90 lõige 1 lubab muuhulgas liikmesriikidel anda ettevõtjatele eri- või ainuõigusi.

Asutamislepingus ei räägi miski vastu sellele, et liikmesriigid võivad mittemajanduslikel üldhuvikaalutlustel eemaldada konkurentsist raadio- ja televisiooniringhäälingu, sealhulgas kaabelringhäälingu, andes ühele või mitmele ettevõttele sellega tegelemise ainuõiguse.

Oma ülesannete täitmisel alluvad need ettevõtjad diskrimineerimiskeelule ning alluvad niivõrd, kuivõrd nende ülesannete täitmine hõlmab majandustegevust, artiklis 90 esitatud sätetele, mis puudutavad äriühinguid ja ettevõtjaid, kellele liikmesriigid on andnud eri- või ainuõigused.

Artiklite 86 ja 90 tõlgendamisest tervikuna järeldub, et liikmesriigilt ainuõiguse saanud ettevõtja monopolne seisund ei ole iseenesest artikliga 86 kokkusobimatu.

Seega kehtib sama ka ainuõiguse laiendamisele pärast selle riigi järjekordset sekkumist.

15. Muuseas, kui mõni liikmesriik käsitab televisiooniettevõtlusega tegelevaid ettevõtjaid ka nende kaubandustegevuse, eriti reklaami puhul üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavate ettevõtjatena, kehtivad need keelud artikli 90 lõike 2 kohaselt siis, kui pole tõestatud, et need keelud pole nimetatud ülesannete täitmisega vastuolus.

16. Neljandas küsimuses kirjeldas siseriiklik kohus teatavat hulka tegevusi, mis võivad osutada kuritarvitamiseks artikli 86 tähenduses.

17. Kahtlemata oleks see nii juhul, kui telereklaami monopoli omav ettevõtja kehtestaks oma teenuste kasutajatele ebaõiglasel tariifid või tingimused või kui ta diskrimineeriks juurdepääsul telereklaamile teiste liikmesriikide ettevõtjaid või tooteid võrreldes kodumaistega.

18. Igal juhul on siseriikliku kohtu ülesanne tuvastada sellised kuritarvitamised ning komisjoni ülesanne on seda olukorda oma pädevuse piires parandada.

Seega on artikli 86 keeldudel isegi artikli 90 kontekstis vahetu õigusmõju ning need loovad isikutele õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma.

D – Küsimus 11

19. Üheteistkümnenda küsimusega küsitakse, kas asjaolu, et liikmesriik eraldab ühele aktsiaseltsile telereklaami edastamise ainuõiguse kogu selle riigi territooriumil, kujutab endast asutamislepingu artikli 7 rikkumist.

20. Eespool toodud kaalutlustest järeldub, et siseriikliku kohtu poolt kirjeldatud iseloomuga ainuõiguse andmine ei kujuta endast artikli 7 rikkumist, selle sättega ei ole siiki kooskõlas liikmesriikide kodanike diskrimineerimine kodakondsuse alusel niisuguse ainuõigusega ettevõtjate poolt.

Kohtukulud

21. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni ning Itaalia ja Saksa valitsuste kohtukulud ei hüvitata.

Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus.

EUROOPA KOHUS,

vastuseks Tribunale di Biella 6. juuli 1973. aasta otsusega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

- 1) Televisioonisignaalide, kaasa arvatud reklaamiga seotud signaalide edastamine kui niisugune kuulub asutamislepingu teenuste osutamist käsitlevate eeskirjade alla. Siiski kuulub igasuguse materjali, helikandjate, filmilindi, seadmete ja muude televisioonisignaalide edastamiseks kasutatavate toodetega kauplemine kaupade vaba liikumist käsitlevate sätete kohaldamisalasse.
- 2) Asjaolu, et ühe liikmesriigi ettevõttel on telereklaamile ainuõigus, ei ole iseenesest vastuolus toodete vaba liikumisega, mille müüki need reklaamid edendada püüavad. Olukord oleks teistsugune, kui ainuõigust kasutataks teatud kaubavoogude või teatud ettevõtjate tegevuse soodustamiseks ühenduses teistega võrreldes.
- 3) Asutamislepingu artikkel 37 käsitleb kaubavahetust ega saa puudutada teenuste osutamise monopoli.
- 4) Artikli 90 alusel liikmesriigilt ainuõiguse saanud ettevõtja monopoolne seisund ega selle ainuõiguse laiendamine pärast selle riigi järjekordset sekkumist ei ole asutamislepingu artikliga 86 iseenesest kokkusobimatu.
- 5) Isegi artikli 90 kontekstis on artikli 86 keeldudel vahetu õigusmõju ning need loovad isikutele õigusi, mida siseriiklikud kohtud peavad kaitsma.
- 6) Teleringhäälingu ainuõiguse andmine ei kujuta endast iseenesest asutamislepingu artikli 7 rikkumist. Liikmesriikide kodanike diskrimineerimine kodakondsuse alusel niisuguse ainuõigusega ettevõtjate poolt on siiski selle sättega vastuolus.

Lecourt
Wilmars

Donner

Pescatore

Kutscher

Sørensen

Ó Dálaigh

Monaco

Mackenzie Stuart

Mertens de

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. aprillil 1974 Luxembourgis.

Kohtusekretär
A. Van Houtte

President
R. Lecourt